

הודעה לתקשורת

אתר: www.cbs.gov.il דוא"ל: info@cbs.gov.il פקס: 02-6521340

ירושלים, י"ב באלול תשע"ו
15 בספטמבר 2016
285/2016

ההוצאה הלאומית לחינוך בשנת 2013 - השוואה בין-לאומית National Expenditure on Education in 2013 - International Comparison

- בשנת 2013 הייתה ההוצאה הלאומית לחינוך במוסדות חינוך בישראל, 6.8% מהתמ"ג, לעומת 5.8% במדינות ה-OECD.
- השוואת ההוצאה הממוצעת לתלמיד במחירים בין-לאומיים קבועים (PPP - שווי כוח הקנייה), מראה כי בישראל ההוצאה הממוצעת לתלמיד בכל דרגי החינוך נמוכה מהממוצע במדינות החברות ב-OECD.
- חלקה של ההוצאה הציבורית במימון ההוצאה לחינוך בישראל הסתכם בשנת 2013 (ללא חינוך קדם-יסודי) ב-78%. חלקה של ההוצאה הציבורית מסך ההוצאה הלאומית לחינוך במדינות אחרות נע בין 68% ל-96%.
- בחינוך גבוה המימון ממקורות פרטיים מגיע בישראל ל-50%, אחוז זה גבוה מהממוצע של מדינות ה-OECD - 30%.
- חלקה של התמורה לעבודה (שכר והוצאות נלוות) מתוך ההוצאה השוטפת בישראל היה בין הגבוהים במדינות ה-OECD, בכל דרגי החינוך.

[לוחות](#)

[להגדרות והסברים](#)

הנתונים המוצגים להלן לקוחים מתוך פרסום של ה-OECD: [Education at a Glance 2016](#).

השוואת הנתונים של מדינות ה-OECD לשנת 2013 מראה שרמות ההוצאה משתנות באופן ניכר ממדינה למדינה. כך, אחוז ההוצאה לחינוך בישראל מהתוצר המקומי הגולמי (6.8%), הוא בין הגבוהים במדינות שנכללו בהשוואה (תרשים 1). יחס זה היה זהה לזה שבשוודיה ודומה לזה שבפינלנד ובארצות הברית (6.6%). מדינות ה-OECD משקיעות במוסדות חינוך בממוצע 5.8% מהתמ"ג¹.

¹ בשנת 2013, לא נכללו בחישוב של סך ההוצאה הלאומית לחינוך כאחוז מהתמ"ג שירותי חינוך אחרים. על כן, סך ההוצאה נמוך יותר.

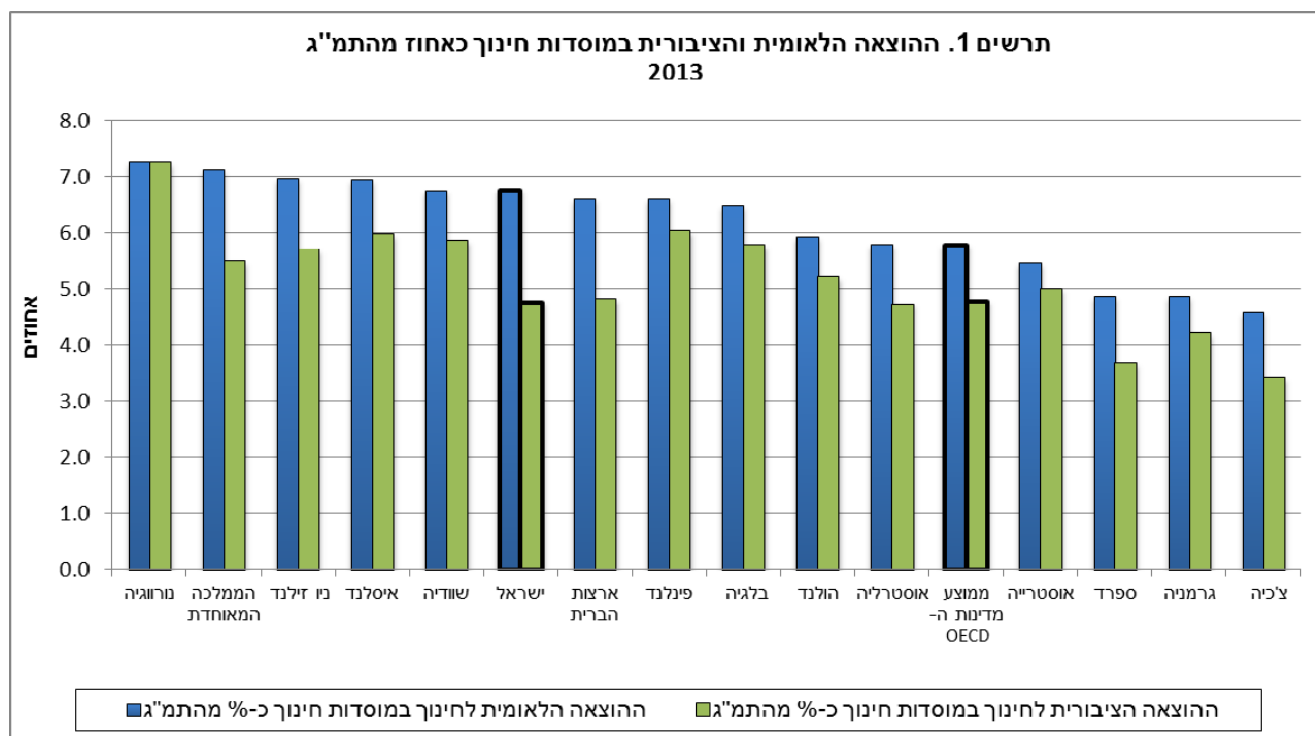
בהשוואת ההוצאה הלאומית לחינוך יש להתחשב בעובדה, שאחוז הצעירים באוכלוסייה בישראל גבוה יחסית לזה שבארצות החברות ב-OECD. בישראל מצד אחד אחוז התושבים שעובדים ויכולים לממן את החינוך קטן יחסית ומצד שני אחוז התלמידים גבוה יחסית. כתוצאה מכך ההוצאה לתלמיד בישראל קטנה יותר. בשנת 2013, אחוז האוכלוסייה בגיל 0-24 בישראל הגיע ל-43.4%, לעומת 26.8% במוצע במדינות OECD אחרות (לוח א).

לוח א - אוכלוסיית בני 0-24 בישראל ובמדינות נבחרות החברות ב-OECD

אחוז מסך כל האוכלוסייה, 2013

43.4	ישראל
33.6	אירלנד
33.2	ארצות הברית
31.4	נורווגיה
30.5	הממלכה המאוחדת
30.3	צרפת
30.2	דנמרק
29.3	הולנד
29.0	שוודיה
28.5	פינלנד
25.0	ספרד
24.0	גרמניה
23.9	איטליה

מקור נתונים: OECD Statistics, Demography and Population
השנתון הסטטיסטי לישראל מס' 66, 2015

נתוני תרשים 1

הוצאה ציבורית ופרטית, כאחוז מהתמ"ג, לפי דרג חינוך (לוח 1, תרשים 1)

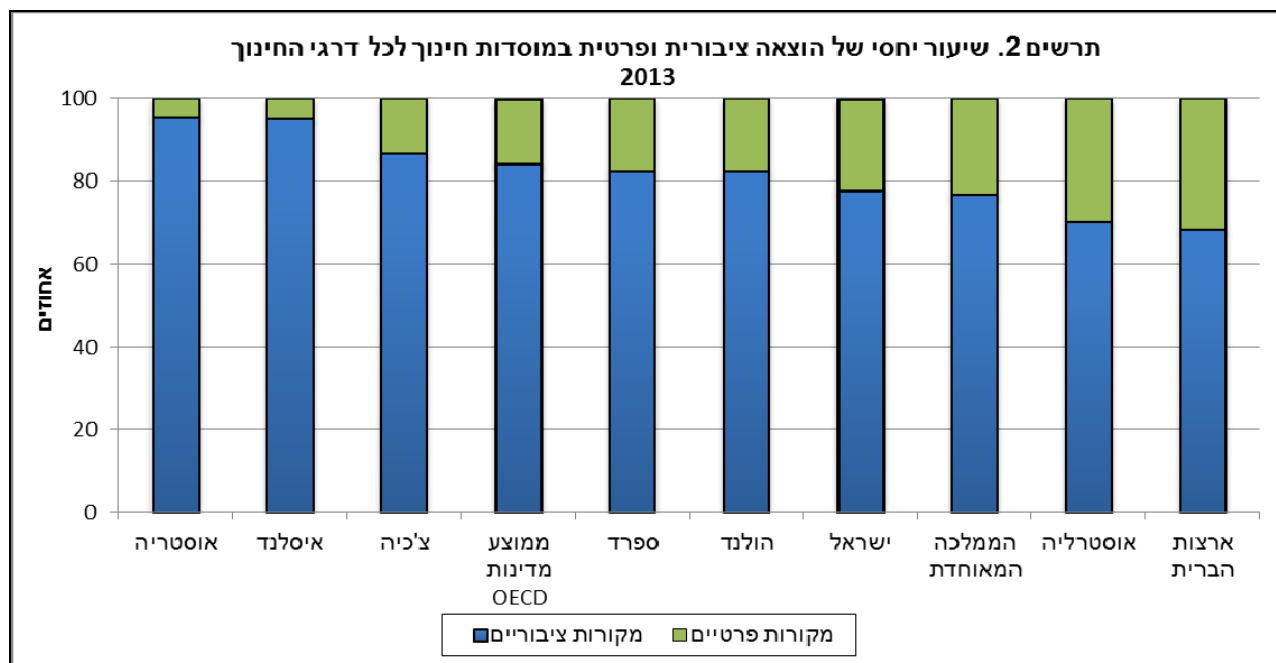
השוואת ההוצאה במוסדות חינוך לפי דרג חינוך (לוח 1) מראה שבישראל ההוצאה הייתה גבוהה בקבוצת מוסדות של חינוך יסודי, על-יסודי ומכינות קדם אקדמיות - 4.3% מהתמ"ג בהשוואה ל-3.7% במדינות ה-OECD. במוסדות על תיכון ומוסדות לחינוך גבוה הייתה ההוצאה מהתמ"ג בישראל 1.7%, דומה לממוצע מדינות ה-OECD - 1.6%.

ההוצאה הציבורית במוסדות חינוך בישראל (ההוצאה במשרדי ממשלה, ביטוח לאומי ומוסדות לאומיים, רשויות מקומיות ומלכ"רים ממשלתיים), כולל מלגות מחיה לסטודנטים, הגיעה בשנת 2013 ל-4.8% מהתמ"ג, זהה לממוצע במדינות ה-OECD (תרשים 1).

מימון ההוצאה הציבורית, לפי דרג חינוך (לוח 2, תרשימים 2-3)

חלקה של ההוצאה הציבורית במימון ההוצאה לחינוך בישראל הסתכם בשנת 2013 ב-77.9% (תרשים 2, לוח 2).

חלקה של ההוצאה הציבורית מסך ההוצאה הלאומית לחינוך במדינות אחרות נע בין 61% (צ'ילה) ל-98% (פינלנד).

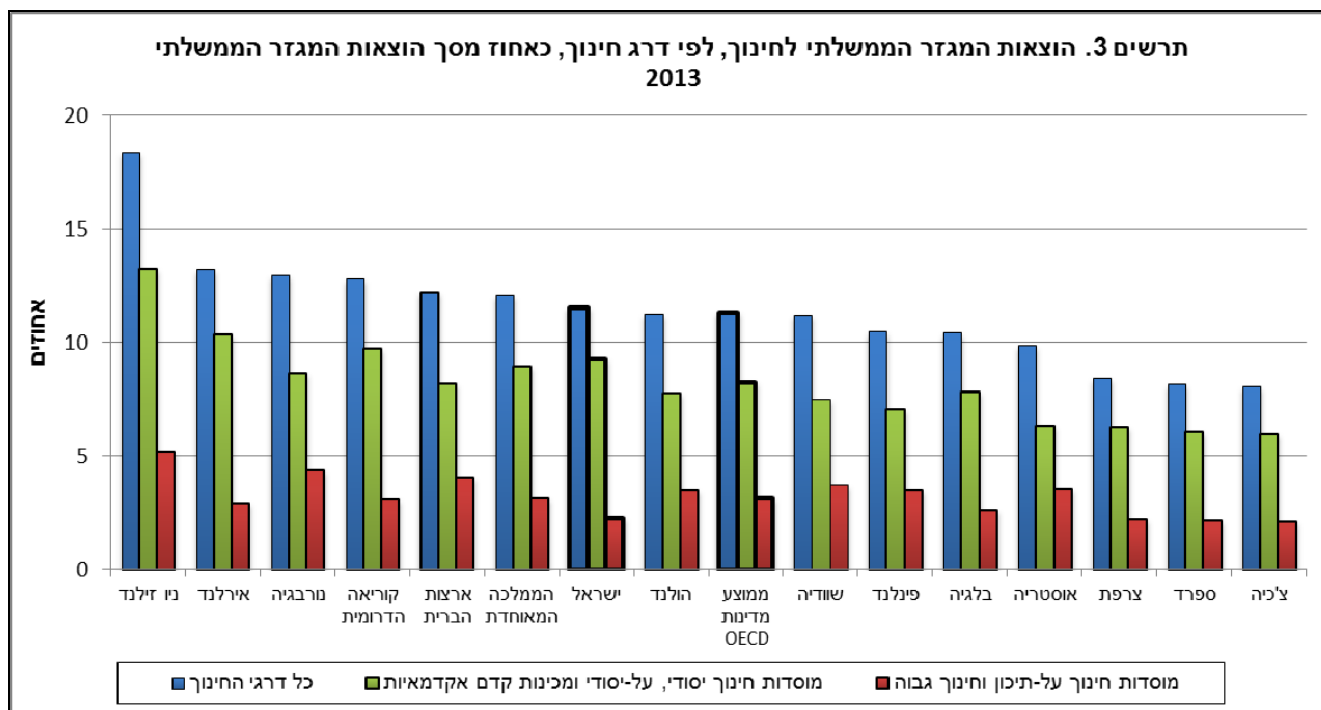
נתוני תרשים 2

בקבוצת המוסדות של חינוך יסודי, על-יסודי ומכינות קדם-אקדמיות בישראל הגיע אחוז המימון הציבורי בשנת 2013 ל-88.6% - קרוב לממוצע במדינות ה-OECD באותה שנה - 91.3%, ודומה לאחוז המימון הציבורי בהולנד - 87.5%.

בחינוך גבוה מימון ממקורות פרטיים נפוץ יותר ומגיע בישראל ל-49.7%, גבוה מהממוצע של מדינות ה-OECD - 30.2% ונמוך יותר מהמדינות: ארצות הברית - 63.7%, ואוסטרליה 57.5%. לעומת זאת, ישנן מדינות שבהן המימון הפרטי נמוך במיוחד: איסלנד - 8.8%, אוסטריה - 5.4%.

חלקן של הוצאות המגזר הממשלתי לחינוך מסך כל הוצאות המגזר הממשלתי בישראל (תרשים 3) היה 11.5% - גבוה מהממוצע במדינות ה-OECD - 11.3%. חלקן של הוצאות המגזר הממשלתי לחינוך יסודי, על-יסודי ומכינות קדם-אקדמיות מתוך כלל הוצאות המגזר הממשלתי בישראל היה 9.3%, גבוה מהממוצע במדינות ה-OECD - 8.2%.

לעומת זאת, חלקן של הוצאות המגזר הממשלתי **לחינוך על-תיכון וחינוך גבוה** מסך כל הוצאות המגזר הממשלתי בישראל עמד על 2.2%, נמוך מהמוצע של מדינות החברות ב-OECD - 3.1%.

נתוני תרשים 3

הוצאה לחינוך לתלמיד, לפי דרג חינוך (לוחות 3-4, תרשימים 4, 4א)

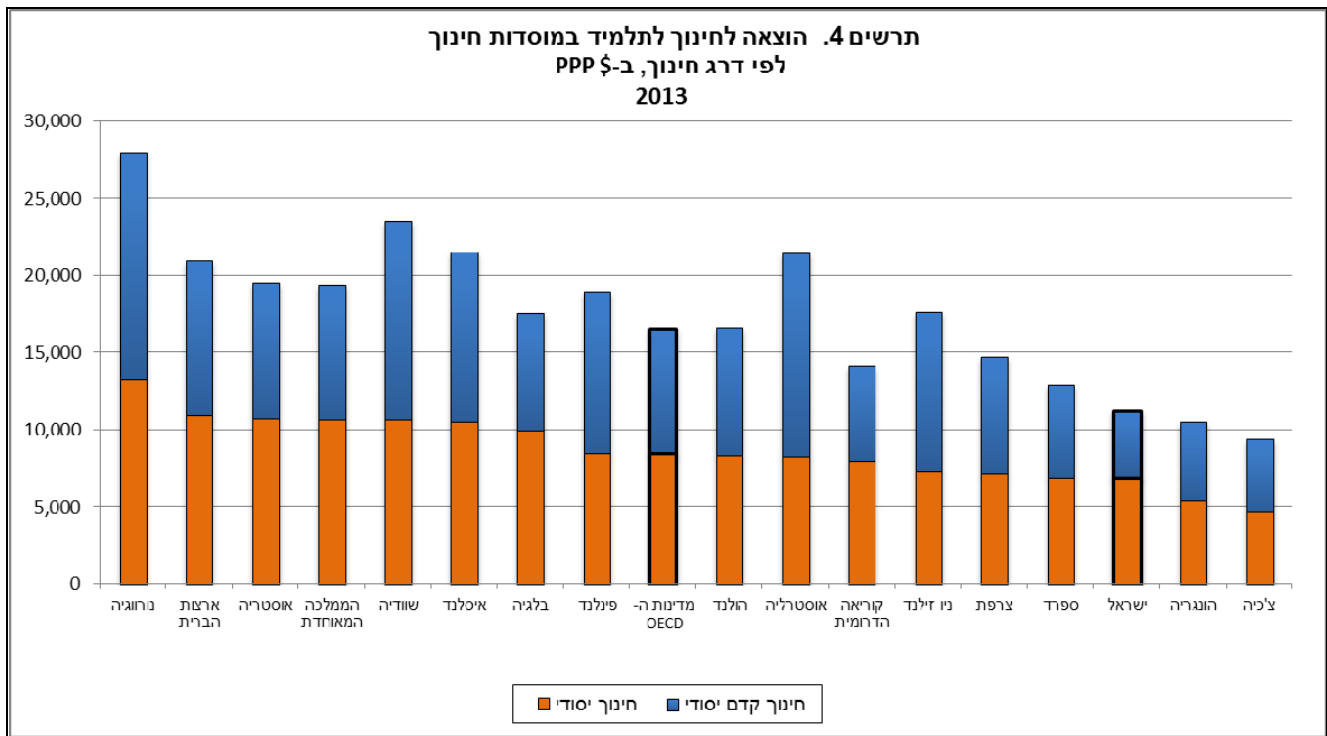
השוואת הוצאה הממוצעת לתלמיד במחירים בין-לאומיים קבועים (שווי כוח הקנייה - PPP) מראה כי בישראל הוצאה הממוצעת לתלמיד בכל דרגי החינוך נמוכה מהמוצע במדינות החברות ב-OECD, למעט מוסדות לחינוך גבוה.

בישראל, הוצאה לתלמיד במוסדות חינוך יסודי ועד חינוך גבוה, עמדה על \$7,840 (במונחי שווי כוח הקנייה - PPP) והייתה נמוכה מהמוצע במדינות ה-OECD - \$10,493 ודומה להוצאה באסטוניה (\$8,107) ובצ'כיה (\$7,493).

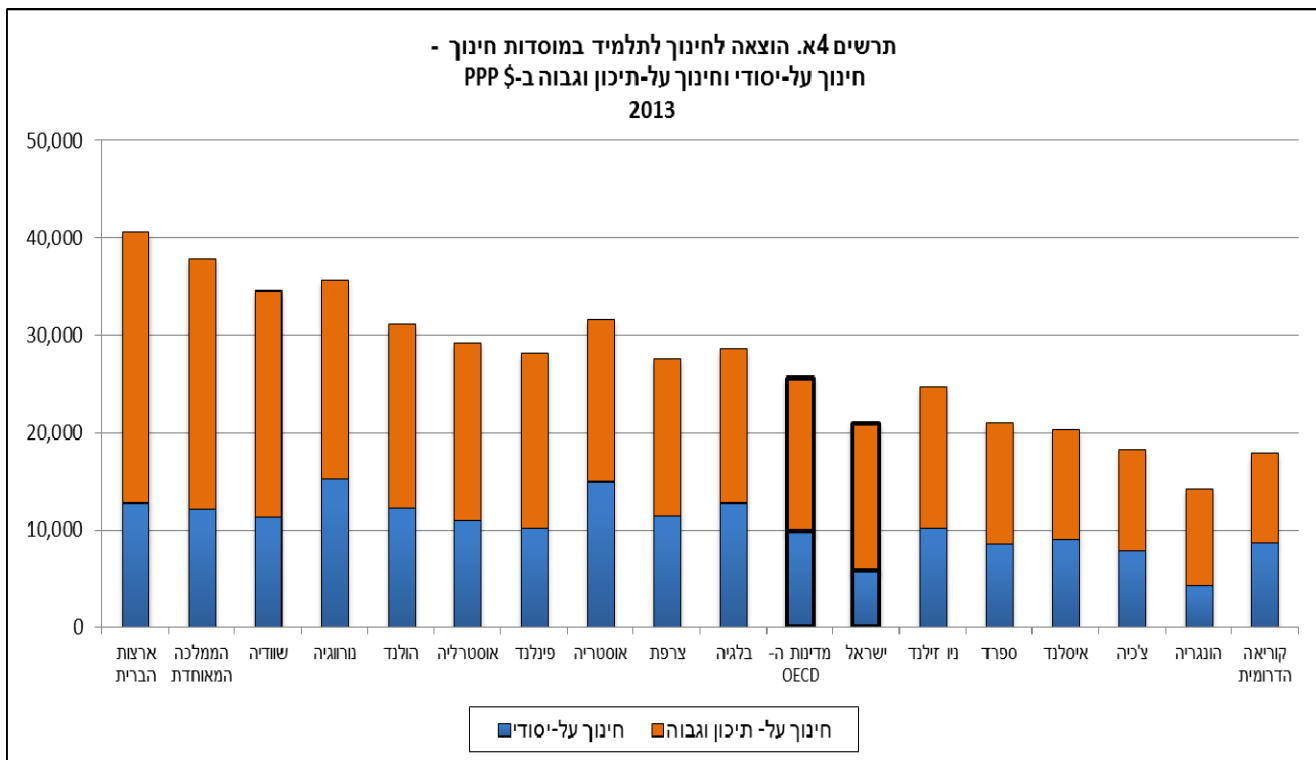
ההוצאה לתלמיד בחינוך היסודי הייתה דומה לצרפת וספרד, ונמוכה מהמוצע במדינות החברות ב-OECD ב-18%.

גם **בחינוך העל-יסודי הוצאה לחינוך לתלמיד** בישראל הייתה נמוכה מהמוצע במדינות ה-OECD. בהונגריה ובמקסיקו הוצאה הייתה נמוכה מזו שבישראל; הוצאה גבוהה במיוחד לתלמיד, הייתה באוסטריה, בארצות הברית, בנורווגיה, בהולנד ובבלגיה.

במוסדות לחינוך גבוה בישראל, **ההוצאה לחינוך לתלמיד** הייתה נמוכה ב-4% מהמוצע במדינות ה-OECD. בכמה מדינות (ניו זילנד, ספרד, צ'כיה, מקסיקו, קוריאה הדרומית, הונגריה ואיסלנד) הייתה הוצאה לתלמיד נמוכה מאשר בישראל.

נתוני תרשים 4

נתוני תרשים 4א

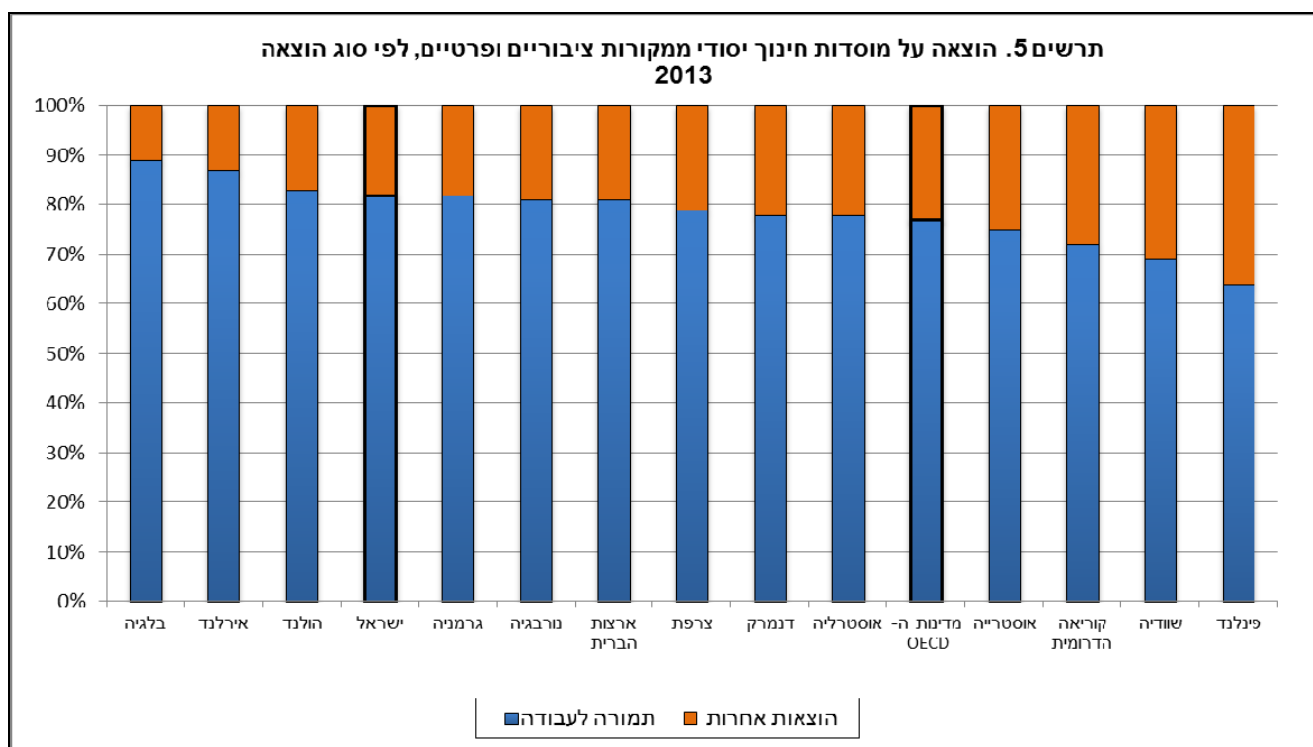
נתונים על התפלגות ההוצאה הלאומית לפי דרג חינוך (לוח 4) מראים כי עלות לימודיו של סטודנט במוסדות חינוך על-תיכון וגבוה בישראל הייתה יותר מפי שניים מעלות לימודיו של תלמיד בחינוך יסודי, בדומה, לשוודיה לצ'כיה ולאוסטרליה.

הוצאה לחינוך, לפי סוג ההוצאה ודרג חינוך (לוח 5, תרשימים 5, א5)

השוואת סוגי ההוצאה מראה, כי במוסדות חינוך יסודי ועל-יסודי בישראל חלקה של התמורה לעבודה מתוך ההוצאה השוטפת היה 82%, גבוה מהממוצע במדינות ה-OECD - 77%. הנתונים על סך התמורה לעבודה כוללים גם שכר עובדים שאינם מורים ואומדן ערך הפנסיה התקציבית של עובדים בממשלה.

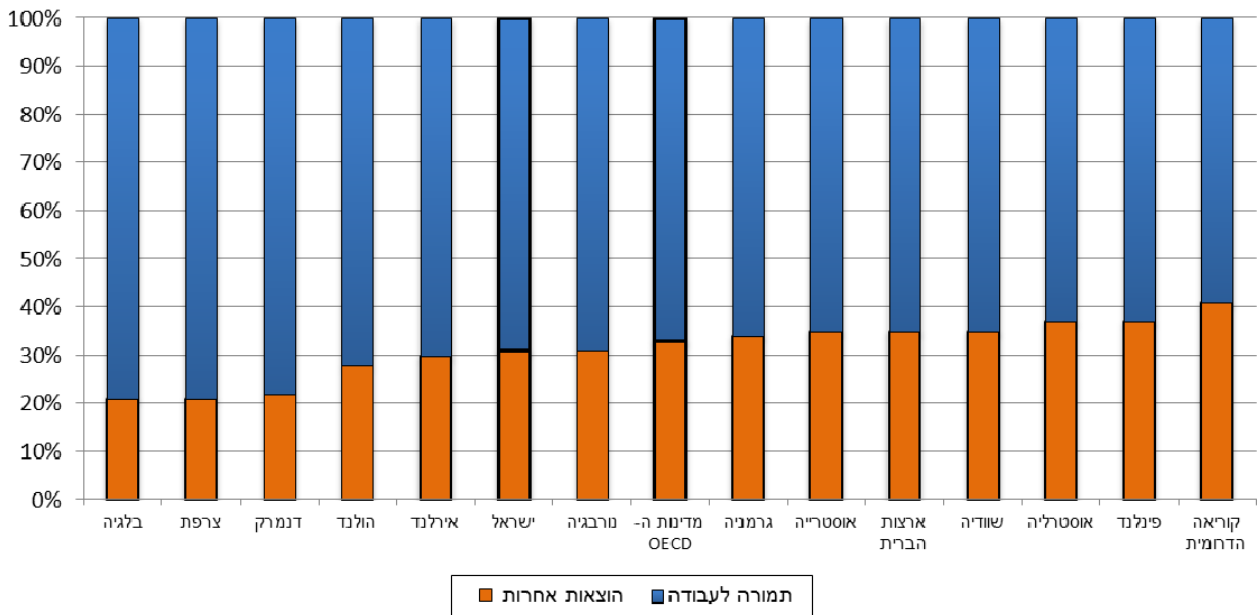
במוסדות החינוך היסודי, חלקה של ההוצאה להשקעה בנכסים קבועים מתוך סך ההוצאות בישראל (11%) היה גבוה מעט מאשר בממוצע מדינות ה-OECD (8%).

במוסדות חינוך על-תיכון ובמוסדות לחינוך גבוה חלקה של התמורה לעבודה מההוצאה השוטפת בישראל הגיע ל-69%, זהה לנורבגיה (69%), וגבוה מהממוצע במדינות ה-OECD שעמד על 67%. בדרג חינוך זה, ההשקעה בנכסים קבועים בישראל הייתה 7%, נמוכה מהממוצע של המדינות החברות ב-OECD - 11%.

נתוני תרשים 5

5א. הוצאה על מוסדות חינוך על תיכון וחינוך גבוה ממקורות ציבוריים ופרטיים,
לפי סוג הוצאה
2013

[נתוני תרשים 5א](#)

הגדרות והסברים

- **ההוצאה הלאומית לחינוך** - בהוצאה הלאומית לחינוך מבחינים בין: (1) ההוצאה השוטפת לבין: (2) ההשקעה הגולמית? בנכסים קבועים.

(1) **ההוצאה השוטפת** כוללת הוצאה על שירותי חינוך במוסדות החינוך לסוגיהם והוצאות משלימות של משקי בית לרכישת ספרי לימוד וצורכי כתיבה, שנקנו מגופים עסקיים. הוצאות אלה הוצגו בסעיף אחד ולא סווגו לפי ענפי התעשייה שבהם יוצרו הסחורות.

(2) **ההשקעה הגולמית? בנכסים קבועים** כוללת הקמת מבנים ורכישת ציוד וכלי רכב למוסדות המספקים שירותי חינוך.
- **ההוצאה השוטפת לתלמיד** - מחושבת על סמך ההוצאה השוטפת מחולקת במספר התלמידים, לכל דרג חינוך בנפרד.
- **דרגי החינוך** - שלב בהתקדמות מלמדה בסיסית ללמידה מורכבת יותר. הלמידה כוללת את כל סוגי התכניות הקיימות באותו שלב. דרגי החינוך הם:

חינוך קדם-יסודי הכולל גני ילדים ומעונות יום לבני 3 ומעלה. ומשנת 2013, כולל גם גילי 0-3 בהתאם להמלצות ה-OECD.

חינוך יסודי הכולל גם תלמודי תורה, מיסיונים ובתי ספר לחינוך מיוחד.

חינוך על-יסודי (בתי ספר תיכוניים - עיוניים וטכנולוגיים) - דרג חינוך הממשיך את החינוך היסודי וכולל חטיבת ביניים וחטיבה עליונה. במוסדות החינוך התיכוניים נכללו גם ישיבות תיכוניות.

חינוך על-תיכון הכולל את המכללות הטכנולוגיות, המכללות האזוריות, מוסדות להכשרת עובדי הוראה וכו', למעט מוסדות שקיבלו הכרה כמוסדות להשכלה גבוהה.

חינוך גבוה הכולל אוניברסיטאות ומוסדות שקיבלו הכרה והסמכה מהמועצה להשכלה גבוהה להעניק תואר אקדמי.
- **מימון ממקורות פרטיים** - מימון המתקבל מהמגזר העסקי וממשקי בית, כולל תרומות מהארץ ומחו"ל.
- **תמורה לעבודה** - שכר והוצאות נלוות.
- **שווי כוח הקנייה (PPP - Purchasing Power Parity)** - הוא שער חליפין מיוחד אשר באמצעותו ניתן לנכות את ההפרשים ברמת המחירים בין המדינות השונות. בסכום כסף שהוחלף באמצעות שווי כוח הקנייה (PPP), ניתן לקנות סל סחורות ושירותים זהה בכל המדינות. כלומר, ניתן לאמוד את כוח הקנייה של המטבעות השונים על בסיס אחד.